

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»**

Кафедра історії та політичної теорії

Галь Б.О.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Політичні системи»
для бакалаврів спеціальності 052 «Політологія»
(спеціалізація «Світова політика та економіка»)**

**Дніпро
НГУ
2017**

Галь Б.О. Програма навчальної дисципліни «Політичні системи» для бакалаврів спеціальності 052 «Політологія» (спеціалізація «Світова політика та економіка») / Б.О. Галь ; Нац. гірн. ун-т., каф. історії та політичної теорії. – Д. : НГУ, 2017. – 12 с.

Розглянуто та затверджено методичною комісією за спеціальністю 052 «Політологія» за поданням кафедри історії та політичної теорії.

ВСТУП

Програмні результати підготовки бакалавра політології визначені в стандарті вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» [1].

В освітньо-професійній програмі Державного ВНЗ «НГУ» [2] здійснено розподіл програмних результатів навчання за організаційними формами освітнього процесу. До дисципліни «Політичні системи» віднесені такі результати навчання:

РН14. Базові знання щодо ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

РН15. Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

РН16. Розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічний, історичний та соціокультурний контекст функціонування та взаємодії.

РН17. Використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

Крім означених професійних результатів навчання під час вивчення дисципліни бакалавр має опанувати такі загальні результати навчання:

РН1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

РН2. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

РН4. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

РН5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Мета дисципліни «Політичні системи» – надання результатів навчання, що пов'язані з функціонуванням політичних систем, відповідно до освітньо-професійної програми.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні, та відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

Вимоги до структури дисциплін наведено в [2].

1. ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Робоча програма призначена для:

- ♦ реалізації компетентнісного підходу при формуванні структури та змісту дисципліни;
- ♦ внутрішнього та зовнішнього контролю якості підготовки фахівців;
- ♦ акредитації освітньої програми за спеціальністю.

Робоча програма встановлює:

- ♦ обсяг та терміни викладання дисципліни;

- ♦ дисциплінарні результати навчання та їх рівень складності;
- ♦ тематичний план та розподіл обсягу за організаційними формами освітнього процесу;
- ♦ вимоги до структури та змісту індивідуальних завдань;
- ♦ завдання для самостійної роботи здобувача;
- ♦ узагальнені засоби діагностики, критерії та процедури оцінювання навчальних досягнень здобувачів;
- ♦ склад Комплексу навчально-методичного забезпечення дисципліни;
- ♦ форму підсумкового контролю.

2. НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

Робоча програма дисципліни розроблена на основі таких нормативних документів:

- 1) Стандарт вищої освіти підготовки бакалаврів спеціальності 052 «Політологія»
- 2) Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187. «Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти».

3. ОБСЯГ ТА ТЕРМІНИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 6 кредитів ЄCTS (180 академічних годин).

Викладається на 1-му курсі, у 1-му семестрі, у 1-й (7 тижнів) та 2-й чверті (6 тижнів).

4. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр та зміст результатів навчання за освітньо-професійною програмою	Шифр та зміст дисциплінарних результатів навчання (ДРН)
1	2
РН14. Базові знання щодо ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	РН14-1. Засвоїти зміст основних теорій політичних систем.
	РН14-2. Розуміти і співвідносити структурні елементи політичних систем.
РН15. Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.	РН15-1. Аналізувати політичні системи окремих держав світу.
	РН15-2. Характеризувати інституційний дизайн окремих політичних систем.

<i>1</i>	<i>2</i>
PH16. Розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічний, історичний та соціокультурний контекст функціонування та взаємодії.	PH-16-1. Характеризувати функціональний поділ політичних організацій.
	PH-16-2. Аналізувати типи політичної культури.
PH17. Використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.	PH17-1. Характеризувати територіальний поділ політичних організацій.

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН І РОЗПОДІЛ ОБСЯГУ ЧАСУ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг, годин		
		ауд.	СРС	Усього
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
	ЛЕКЦІЇ	33	65	98
PH-14-1	1. Вступ до курсу.	2	4	6
	1.1. Структура курсу.			
	1.2. Проблематика курсу.			
	1.3. Ключові поняття.			
PH-14-1	2. Сутність політики.	2	4	6
	2.1. Природний стан і політичне існування.			
	2.2. Побудова спільноти і символічні політичні дії.			
	2.3. Політичні блага і цінності.			
	2.4. Політичний курс.			
	2.5. Критика політичного існування.			
	2.6. Альтернативи політичному існуванню.			
PH-14-2	3. Політична система.	2	4	6
	3.1. Поняття системи.			
	3.2. Типи політичних систем.			
	3.3. Компоненти різних типів політичних систем.			
	3.4. Функції політичних систем.			
PH-14-1	4. Політична влада.	2	4	6
	4.1. Поняття влади.			
	4.2. Структура влади.			
	4.3. Законність влади.			
PH-15-1	5. Принципи організації політичної влади.	4	8	12
	5.1. Історичні форми політичних об'єднань.			
	5.2. Критерії держави.			
	5.3. Принцип (вертикального і горизонтального) поділу влади.			
	5.4. Обмеження державної влади (контроль над елітами, імпичмент).			
PH-15-2	6. Політичні інститути.	2	6	8

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
	6.1. Формальні та неформальні інститути.			
	6.2. Конституція і конституціоналізм.			
	6.3. Законодавчий процес, його стадії.			
RH-16-1 RH-17-1	7. Політичні організації.	10	13	23
	7.1. Функціональний вимір політичної організації.			
	7.2. Територіальний вимір політичної організації.			
RH-16-2	8. Політична культура і політична соціалізація.	2	8	10
	8.1. Типи політичної культури.			
	8.2. Політична ідентичність.			
	8.3. Політичні цінності.			
	8.4. Культурна узгодженість.			
	8.5. Агенти політичної соціалізації.			
RH-16-1 RH-16-2	9. Артикуляція та агрегація політичних інтересів.	4	6	10
	9.1. Група інтересів.			
	9.2. Політичний клієнтилізм.			
	9.3. Рекрутування еліт.			
	9.4. Політичне лідерство.			
	9.5. Політична партія.			
RH-16-2	10. Політична участь.	3	8	11
	10.1. Порядок виборів.			
	10.2. Праймеріз/кокуси.			
	10.3. Виборча кампанія.			
	10.4. Електоральна поведінка.			
	10.5. Фактори електорального вибору.			
	10.6. Специфіка регіонального голосування.			
	СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ	22	50	72
RH-14-1	1. Сутність політики.	2	4	6
	1.1. Природний стан і політичне існування.			
	1.2. Побудова спільноти і символічні політичні дії.			
	1.3. Критика політичного існування.			
	1.4. Альтернативи політичному існуванню.			
RH-14-2	2. Політична система.	2	4	6
	2.1. Поняття системи.			
	2.2. Типи політичних систем.			
	2.3. Компоненти різних типів політичних систем.			
	2.4. Функції політичних систем.			
RH-14-1	3. Політична влада.	2	4	6
	3.1. Поняття влади.			
	3.2. Структура влади.			
	3.3. Законність влади.			
RH-15-1	4. Принципи організації політичної влади.	2	6	8
	4.1. Історичні форми політичних об'єднань.			
	4.2. Критерії держави.			
	4.3. Принцип (вертикального і горизонтального) поділу влади.			
	4.4. Обмеження державної влади (контроль над елітами, імпічмент).			
RH-15-2	5. Політичні інститути.	2	6	8
	5.1. Формальні та неформальні інститути.			

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
	5.2. Конституція і конституціоналізм.			
	5.3. Законодавчий процес, його стадії.			
PH-16-1 PH-17-1	6. Політичні організації.	6	10	16
	6.1. Функціональний вимір політичної організації.			
	6.2. Територіальний вимір політичної організації.			
PH-16-2	7. Політична культура і політична соціалізація.	2	6	8
	7.1. Типи політичної культури.			
	7.2. Політична ідентичність.			
	7.3. Політичні цінності.			
	7.4. Агенти політичної соціалізації.			
PH-16-1 PH-16-2	8. Артикуляція та агрегація політичних інтересів.	2	4	6
	8.1. Група інтересів.			
	8.2. Політична партія.			
PH-16-2	9. Політична участь.	2	6	8
	9.1. Фактори електорального вибору.			
	9.2. Специфіка регіонального голосування.			
	РАЗОМ	55	115	170
	Лекції	33	65	98
	Семінарські заняття	22	50	72
	Підсумковий контроль – екзамен: 1 семестр, 2 чверть			

6. ВИМОГИ ДО ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Аналітичний огляд «Політична система [назва держави світу]».

Мета завдання:

- 1) узагальнення компетентностей, набутих за час навчання;
- 2) розвиток здатності до застосування знань з дисципліни для аналізу політичної системи конкретної держави;
- 3) набуття навичок аналітичної діяльності.

З огляду на визначенні в завданні умови належить здійснити такі операції:

- 1) скласти схему функціонального розподілу політичних організацій;
- 2) скласти схему територіального поділу політичних організацій;
- 3) проаналізувати партійну систему;
- 4) проаналізувати умови і результати застосування виборчих систем;
- 5) дати оцінку типу політичної культури.

Окрім виконання перелічених робіт, студент без використання джерел інформації під час захисту індивідуального завдання має продемонструвати компетентність в таких питаннях:

- ◆ класифікація політичних систем;
- ◆ принцип поділу влади;
- ◆ способи організації законодавчої, виконавчої та судової влади;
- ◆ відхилення від принципу поділу влади;
- ◆ особливості взаємодії суспільства (груп інтересів) та політичної системи.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Основні завдання для самостійної роботи:

- 1) попереднє опрацювання інформаційного забезпечення за кожною темою;
- 2) підготовка до поточного контролю – розв'язання завдань самоконтролю за кожною темою;
- 3) виконання індивідуального завдання;
- 4) підготовка до захисту індивідуального завдання;
- 5) підготовка до підсумкового контролю.

8. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ, КРИТЕРІЇ ТА ПРОЦЕДУРИ ОЦІНЮВАННЯ

8.1. Форма підсумкового контролю

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Оцінка рівня сформованості дисциплінарних компетентностей у формі екзамену здійснюється без участі студента на підставі результатів поточного контролю.

8.2. Форми поточного контролю

Визначення рівня сформованості дисциплінарних результатів навчання під час поточного контролю здійснюється за:

- ♦ певним розділом робочої програми дисципліни;
- ♦ семінарськими заняттями (контрольна робота або перевірка та захист індивідуального завдання).

8.3. Засоби діагностики

8.3.1. Узагальнені засоби діагностики

Передбачають демонстрацію студентом таких здатностей:

- 1) засвоїти зміст основних теорій політичних систем;
- 2) розуміти і співвідносити структурні елементи політичних систем;
- 3) аналізувати політичні системи окремих держав світу;
- 4) характеризувати інституційний дизайн окремих політичних систем;
- 5) характеризувати функціональний поділ політичних організацій;
- 6) аналізувати типи політичної культури;
- 7) характеризувати територіальний поділ політичних організацій.

8.3.2. Конкретизовані засоби діагностики

Конкретизовані засоби діагностики, що безпосередньо застосовуються для контрольних заходів під час лекцій, формуються на основі узагальнених шляхом

чисельної або іншої конкретизації узагальнених засобів у вигляді тестів закритого та відкритого типів.

8.4. Критерії та процедури оцінювання

8.4.1. Лекційний матеріал

Поточний контроль навчальних досягнень студента за певним розділом робочої програми дисципліни викладач здійснює на основі аналізу відповіді на конкретизовані завдання, користуючись коефіцієнтом засвоєння у відсотках (адаптація до стобальної шкали ЄКТС):

$$P_i = a / m, \%,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій еталонів рішень; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону рішень.

Допускається під час тижня контрольних заходів кожної чверті визначення коефіцієнта засвоєння всього лекційного матеріалу як відношення кількості правильних відповідей на всі завдання до кількості усіх запропонованих студентам протягом чверті запитань або суттєвих операцій завдань.

Результати поточного контролю викладач виставляє у відомість під час тижня контрольних заходів кожної чверті за шкалою ЄКТС:

Рівень досягнень / Marks, %	Оцінка / Grade
90 – 100	A
82 – 89	B
74 – 81	C
64 – 73	D
60 – 63	E
35 – 59	Fx
1 – 34	F

Якщо зафіксовано рівень досягнень студента нижче 60 % або якщо студент не з'явився на контрольний захід, то йому виставляються оцінка «Fx». У таких випадках студент зобов'язаний додатково опанувати цю тему занять і пройти повторне оцінювання його результатів навчання.

8.4.2. Семінарські заняття

Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання за допомогою коефіцієнта засвоєння або експертним методом.

В останньому випадку максимальну оцінку виставляють за таких умов:

- ♦ грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу результатів;
- ♦ оформлення роботи відповідно до чинних стандартів;
- ♦ наявність посилань на джерела інформації;
- ♦ самостійність виконання (з'ясовується під час захисту).

Під час експертизи оцінка виконання індивідуального завдання визначається відсотком реалізації вимог, регламентованих робочою програмою дисципліни та методичними рекомендаціями.

8.4.3. Інтегральний рівень досягнень студента з дисципліни

Інтегральний рівень досягнень студента у засвоєнні матеріалу з дисципліни в цілому обчислюється як середньозважене значення рівня сформованості компетентностей за лекційними та семінарськими заняттями:

$$IP = \sum_{i=1}^n (P_i \times T_i) / T, \%$$

де n – число видів навчальних занять;

P_i – рівень досягнень за i -м видом занять, %;

T_i – обсяг i -го виду занять;

T – загальний обсяг дисципліни.

Досягнення студента в опануванні певної дисципліни в цілому не можуть бути оцінені позитивно, якщо з будь-якого запланованого контрольного заходу з цієї дисципліни студент не отримав позитивну оцінку.

Якщо рівень за результатами будь-якого поточного контрольного заходу нижчий 60 %, то з дисципліни виставляються оцінки «Fх» і, якщо нижче 35 %, то «F».

9. СКЛАД КОМПЛЕКСУ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, має бути розташований на сайті кафедри історії та політичної теорії та повинен містити:

- 1) робочу програму дисципліни;
- 2) навчальний контент (інформаційне забезпечення лекцій);
- 3) методичне забезпечення семінарських занять;
- 5) матеріали методичного забезпечення самостійної роботи студента щодо:
 - попереднього опрацювання інформаційного забезпечення лекцій;
 - виконання індивідуального завдання;
 - підготовки до захисту індивідуального завдання;
- 6) узагальнені завдання для поточного контролю рівня сформованості дисциплінарних компетентностей;
- 7) завдання для післятестатійного моніторингу рівня сформованості дисциплінарних компетентностей.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

10.1. Основна:

- 1) Алмонд Г., Пауэлл Дж., Стром К., Далтон Р. Сравнительная политология сегодня: Мировой обзор: Учебное пособие / Сокр. пер. с англ. А.С. Богдановского,

Л.А. Галкиной; Под ред. М.В. Ильина, А.Ю. Мельвиля. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 537 с.

2) Политология. Часть 5. Политология в вопросах и ответах. Учебное пособие / Под ред. В.Е. Пушкина. – Днепропетровск: НГА Украины, 2002. – 198 с.

3) Хейвуд Э. Политология: Учебник для студентов вузов / Пер. с англ. Под ред. Г.Г. Водолазова, В.Ю. Бельского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 544 с.

10.2. Допоміжна:

1) Гидденс Э. Устройство общества: Очерк теории структуризации. – 2-е изд. – М.: Академический проект, 2005. – 528 с.

2) Дербишайр Д., Дербишайр Я. Политические системы мира: В 2 т. / пер. с англ. М.: РИПОЛ КЛАССИК, 2004. 512+496 с.

3) Луман Н. Общество общества / Н. Луман. – М.: Издательство «Логос», 2011. – 640 с.

4) Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Пер. с англ. А.Н. Нестеренко; предисл. и науч. ред. Б.З. Мильнера. – М.: Фонд экономической книги «Начала», 1997. – 180 с.

5) Парсонс Т. О социальных системах / Под ред. В.Ф. Чесноковой и С.А. Белановского. – М.: Академический Проект, 2002. – 832 с.

6) Политические системы современных государств: Энциклопедический справочник: В 4 т. / МГИМО (У) МИД России, ИНОП; гл. редактор А.В. Торкунов; науч. редактор А.Ю. Мельвиль; отв. Редактор М.Г. Миронюк. – М.: Аспект Пресс, 2012-2014.

7) Теория и методы в современной политической науке: Первая попытка теоретического синтеза / под ред. С.У. Ларсена; [пер. с англ. Е.А. Жуковой]. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2009. – 751 с.

Навчальне видання

Галь Богдан Олександрович

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Політичні системи»
для бакалаврів спеціальності 052 «Політологія»
(спеціалізація «Світова політика та економіка»)

Видано

у Державному вищому навчальному закладі
«Національний гірничий університет».

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842 від 11.06.2004
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19.

